

*Мурин С.С.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Науковий керівник: Мельник-Шамрай В.В.,
к.с.-г.н., доц. доцент кафедри екології та природоохоронних технологій,
Державний університет «Житомирська політехніка»
tzn41m_mss@student.ztu.edu.ua*

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОЦЕСІ ОВД: МЕХАНІЗМИ УЧАСТІ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Оцінка ефективності участі громадськості у прийнятті рішень, пов'язаних з процедурою оцінки впливу на довкілля в Україні, має вирішальне значення для розвитку її кращого розуміння. Загалом участь громадськості в процесі ОВД досягла успіху у створенні більш розширеного середовища, де інтереси різних груп населення враховуються в однаковій мірі. Протягом останніх років необхідність активізації участі громадськості в процесі оцінки впливу на довкілля та ефективність альтернативних механізмів у досягненні даної мети є центральними темами в літературі з ОВД. Дослідження в галузі ОВД чітко демонструють, що громадська участь є невіднятим елементом цього процесу, сприяє демократичному виробленню політики та робить процес ОВД більш ефективним. Механізми участі громадськості в процесі ОВД є вагомими інструментами для забезпечення прозорості, справедливості та підвищення екологічної обізнаності населення.

У процесі ОВД громадськість може брати участь через різні його механізми, зокрема завдяки громадським слуханням, надсиланням письмових пропозицій та зауважень, участі у нарадах та обговореннях, доступу до інформації про плановану діяльність та оцінки її впливу на довкілля. Важливим кроком у законодавчому закріпленні участі громадськості в процесі оцінки впливу на довкілля в Україні стало ухвалення Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», який регламентує порядок участі громадськості в процедурі ОВД. Основою даного процесу є можливість отримання громадськістю інформації про плановану діяльність, яка буде мати вплив на довкілля, подання пропозицій та зауважень щодо даної діяльності, а також участь у громадських слуханнях.

Громадськими слуханнями громадяни та зацікавлені особи можуть висловити свої думки стосовно планової діяльності, ставити питання розробникам проекту та отримувати відповіді від представників органів влади. Громадські слухання демонструють свою ефективність, однак потребують розв'язання таких питань, як забезпечення зручного доступу для всіх зацікавлених сторін, покращення якості інформаційних матеріалів та посилення організаційної підтримки.

Громадяни можуть висловити свою позицію стосовно планової діяльності також і поданням письмових звернень та пропозицій. Письмовий формат дозволяє охопити більшу кількість громадян, надаючи можливість висловитися навіть тим, хто не може бути присутнім на громадських слуханнях. Вказаний метод особливо доречний у випадку, коли потрібен більш формальний, структурований та обґрунтований зворотний зв'язок з вагомими аргументами. Втім ефективність цього механізму нерідко обмежується через низьку екологічну свідомість громадськості та трудомісткість порядку подання зауважень. Залучення громадськості в процедурі ОВД має як переваги, так і виклики. Загалом, механізми участі, такі, як громадські слухання та письмові зауваження, сприяють прозорості та підзвітності процесу прийняття рішень суб'єктом господарювання стосовно його планової діяльності. Однак, щоб досягти ефективніших результатів участі громадськості в процедурі ОВД, слід оптимізувати робочі процеси.

Зокрема доцільно буде усунути проблеми доступності та комунікації під час громадських слухань. Часто громадські слухання проходять у робочий час або у важкодоступних місцях, що обмежує участь громадян та зацікавлених осіб. Для збільшення ефективності, варто організовувати заходи з урахуванням зручного для громадян часу та пропонувати онлайн-трансляції слухань. З огляду на дослідження, багато громадян вважають процедуру подання зауважень непростотою та формальною, що зменшує їх зацікавленість до участі у громадських слуханнях. Щоб зробити процес слухань ефективнішим, варто спростувати формальні вимоги та інформувати громадян про те, як їхні зауваження та пропозиції вплинули на кінцеве рішення стосовно планової діяльності.

Участь громадськості в процесі ОВД є компонентом екологічної демократії, яка забезпечує прозорість, підзвітність та прогрес сталого розвитку. Механізми, такі як громадські слухання, надсилання листів із зауваженнями та пропозиціями будуть ефективнішими за умов належної організації. Разом з тим, для підвищення ефективності громадських слухань необхідно розвивати екологічну освіту в населення, вдосконалювати комунікаційну систему з ним та забезпечувати подальшу доступність інформації про планову діяльність.

Список використаної літератури

1. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В. Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник. - Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2022.168 с.